

РУСКИ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ СХС

Рок VI.

Нови Сад, пяток 16. Августа 1929.

Ч. 29 (237)

Русини!

Малки аме народ у материи нашей Югославији, але ипак сцеме жиц як какди вельки цивилизовани — културни народ. За човека ше гвари, же је микрокосмос т. е мали свет, бо у њему ше одбива — указује — наисце цали свет. Тото шицко, да ше находи у поединих людзах, то ше у существу находи у каждом човеку.

Какди човек гледа щесце и радосц живота, а затим идзе и цала вселена.

Так исто и зос народами. И мали народ ма у себе јадосц, да ма шицки тоти условия за щесце и радосц, як вельки народ. Мали народ — правда — не може мац шицки тоти прикмети у тим вобиму як да вельки народи, але ше змага да запади тельо доброго — блага тога света, кельо љому потребно за роавиване у каждого наприму.

И мы Русини, којар велького руского — национальнога древа, лем аме спольщовали природни захтев нашого руского шерца и розума теди, кад аме пред 10 роками утемелји у Новим Саду Р. Н. П. Друштво, бо зме сцели да змагаме нашого духа и тела не остане запарте у усих границах живого слова — бешеди, але да буде видруковане на паперу. Сцели зме токо, да думаме и бешедујеме положиц на напор, да го и ми и други можу читат. Аж кад аме токо зробили, шмелц аме ше водац просвишеним — културним народом, бо аме теди вишли пред лице целога света, зос самоти и забуца.

Яки воавишиени циль помогло Р. Н. П. Д. оживот-

вориц у нашим не вельким народу. Чесц и слава љому!

Помогло нам виполнит захтев човеческой природи, да ше можеме роавиват на својим язику и писму.

Кад би ми Русини у Югославији були звязани зос Ма-

церу напуш — Руску жем — у блізким односу: кад би знали кнїжевни язик;

кад би нас не дзелели гори и рики, держави и нациј, и цалком ишаки обставини живота од наших кревнякох у рускай жеми, — теди би

нам не требало писац на наплим власним руским на-

ричију, бо би аме мали го-

тови кнїжки и новини. Но,

понеже ми шицки тутейши

Русини у Югославији зохабеши сами на себс, то зме ше

и мушели оствац за себе.

Не шмелц зме допу-

щиц, да наша мила мац-

ринска бешеда остане за-

парта у цемници т. е. лем

у гарбе у устах човечих.

Мушели зме указац, же ми

сцеме и читац на паперу

нашо слово!

То зме посигли зос Р. Н. П. Д. Ето, 10 роки як

наши народ чита својо слово

у кнїжкох и новинах! Велька ствар од малого народу.

Можеме ше цешиц.

Велько кнїжочки и новини роашвати помедзи нашим на-

родом през 10 роки.

З тим потврдил Руски

народ, же діло Р. Н. П. Д.

було и ест добро и хасно-

вите, бо кад би таке не було

не пущело би корень у на-

роду.

Най ше цеша теразицки

трудбеници и любитељи Р.

Н. П. Друштва, бо ше у-

казало, же им народ благо-

дарни.

То сде ришивечиц и юви-

лейна счајка, котру члени

истога и народ је ће того року, дња 25. Августа у Керестуре торжествено пре- славиц.

Хто даклем лем годсан, нај придае на ту счајку, да чуе и види, да може зробиц злога гоч и малого

народу, па да је стара, же би Р. Н. П. Д. ище краше на народну ползу — пре- квитало.

До видсаня у Р. Керес- туре!

Председатељ
Михали Мудри.

ПОВОЛАНКА

Шицким Јужнославянским Русином

Приправни Одбор за Х-роочну юбилейну преславу РНПД-а у Руском Керестуре уж докончјеља својој роботи, котри ше тикаю велького нашого народног торжества, па котре ше поволоју шицки браџи и шеестири РУСИНИ гоч би две тони бивали, же би цо у већшим числу учествовали.

Конечни празнични програм утврђен са следећи:

I. 24. VIII. (Субота): Дочековане гостуо. Вечар бакљада

II. 25. VIII. (Недеља): рано оглашоване велике пародије празника зас трелњицом з мажарима и зос военску музику.

На 8 годзини Литургия з Благодарењем, котру служи покровитељ дружине преосв. владика Др. Дионизиј Илради.

На 10 и пол годзини Торжествена Юбилејна ГЛАВНА СХАЦКА РНПД-а у црковнен портату по тим програму:

1. Шпиване державнег гимни.
2. Приват председателя.
3. Читанс привитох.
4. Др. Г. Костелник: Х-роочни јављаји Руске просвети. (Писња) декламује једен студент.
5. Дјестводане РНПД-а, од 1919.—1929. року преподава тајник Друштва Нјаради М. учит.
6. Русини и Јужна Славјана у прешласци, преподава Јордан Павић, парох з Н. Саду.
7. Руски школари и РНПД-а преподава једен студент.
8. О нашеј пародије просвети, преподавање Данило Рац, земљедеља.
9. Закопче и подзековане.
10. Шпиване народнег руског гимни „Я Русин бил.“

III. БАНКЕТ на два годзина по половину.

IV. Општанс першој руској народног аиставки у школи на вельким торе през цели фезен — безплашно, зберају, же добровољни прилоги на РУСКИ НАРОДНИ ДОМ.

V. Вечар на 1/28 годзини КОНЦЕРТ и ТОРЖЕСТВЕНА ПРЕДСТАВА трагедије Дра. Г. Костелника „Сфтајова дзија“, участвују РУСКИ ШКОЛЯРЕ и шпив. музички хори. — Декламација. — Народни танци. —

Конц. — Народне вештице.

Понеже Приправни Одбор стим докончјеља свою главну роботу, модлите се за каждого РУСИНА, котри јака участво-

ше мало длого викоріння-
нац. Ту ще нігда не може
повесць „акончели зме ро-
боту“ — бо народ живе, а
живот отворяє все нови про-
блеми. Народ живе исто як
и чоловек, но з туто розли-
ку, же тає чоловек як един-
ка траци у народу, и же
його потреби и живот не
зачасни, аживотни но про-
тивно вични. То нам ука-
зали прешли 10 роки (од
1919 — исшка), дзе посци-
гуючи Р. Н. П. Д. вели успіху
пришло пред вельо
всей проблеми и вопросы,
котри ще у интересу на-
шого напредовання муша ри-
шиц.

Кажди Руспак добре знати
нашо обставини пред осно-
ванем Р. Н. П. Д-а. Осно-
ване того дружтва дало пра-
ву драгу дальнику розвива-
нню нашого національного
житя. Современі ідеї: до-
моплюбле, родолюбле и вос-
питане широких масох маю
заслугу за нашо народне
пробудаене. У терашні часи
достали прави змист, зна-
чене національни интереси
и вопросы. Народне житие
є тут тот фактор, котри
управя зос народами.

І при нац ще видзі вплив тих ідейох. Початком тога століття починае вякше інтересаваць за опшчу ствар, починае и Русин отвераць очы гледаюці самага себе и стараць ше на сваім економскім іммоцненю и культурным прошвицованию. Доказі су: давідзяне народных школах, будоване и украшаване церквох, одховаване народнай интелигентнії, робота за опшце добро и іншэ. Але ту було и ўнапрэ-

Медведь у сітях.*

Медведъ вляпел ше до съти. Види пред собу шмидц, але вон би не сцепл умрец. Готови ше бориц за живот. Але е закрущени, види же е обиколсни зос оруженицима людзми и зос исома, и так борба була би даремна.

Дакле медведа ще бере за разум, гвари ловарови:
„Люби приятелю! яке преступлене зробел я пред тобу, же ти сцеш мою главу? Оздалъ вериш неоправданим клекетом на медведох, же вони зли. Ах. ми цалком не таки. На приклад можем ци дошвачиц вое моїма сушедами, же од шицких жандарів базь миє єдному ніхто не може засудити, же сом ще дотхнул мертвого человека.“

„То правда“ гвари ловар йомку. „Тото почитование ту

приятство котре барз сце-
чало роботу у всіхим раз-
миру — бувша держава и
педовольно развита народ-
на свидомосць. Нестатек то-
го обруча (по препасци був-
шой держави 1919. р.) оба-
чел наш народ и дораз ви-
дзяліже, же вон пошол на
праву драгу. Пришла, рас-
палела ще заспана у на-
роднай души национальна
свидомосць, рускосць. — „Ру-
сіні мухи по рускі дихац и
жиц“! — И як плод того
є наша ведна діло: „Руске
Народне Просвітне Дружт-
во“. Напредоване нашого
народу на на далей чарг-
ти вяз зос Р. Н. П. Д. То
ще на першій погляд не ві-
дзяи, але вішли на народны
жыт ёднай просвітней ор-
ганизаціі лем вознайшіше ше
бачи.

Тераз кед попатриме даешецичне дійствование Р. Н. П. Д. беруци шинки успихи Його и дѣла у цалосці можеме аж одмерац Його важеносц и значай по нас. Одстранюючи на бок нашо мале число и особено Його материялик возможности односно невозможности, ко-три су нужни за остварене народних исадох и потребох, тиж видзиме Його вельки успих. Народна свидомосц, кнїжки школски и други, календар, новини на народним язику су дѣла, ко-три доказую на важеносц и потребу за животом Його. То зробесе за 10 кратки ро-ки, а не гостроскотишим ма-териялим средствами шве-доча, же би ми могли ве-лько вецей зробиц. А тераз же баж спак указус за далсій.

покойніком я хвалю тебе але зато, дзе ни мал прилику, там ши нікому жи-
вот не даровал."

Лепшо би било, да ти
мертвих еш, а живих да охабяш на мire.

Вовк и куковка.

„Здрава оставай сушедо!“
гвари вовк куковки. „Надар-
мо сом ше наздавал, же ту
можем жиц мирно, бо ша як
видзим, ту у вас и людзе
и пси еден од другого горши.
Може буц ту дахто и ягод
ангел, и так не обидзе да
зніма не дойдзе до злого,
неприятельства.“ „А чи да-
леко, пан сушед?“ пита го
куковка. „Дзе жию такі
благочесни людзе, з котры-
ма ты можеш почтено и
мирно жиц?“

На то одноведол ковк: Я
идзем аж до леса щешлівей

А чи вме посцигти ко-
вечірні пізні? Чи не треба
исто так Русанови як і
другим народом і други
просвітити ледо економески
будеси зос цільюм народ-
ного напредованї? Нам
предстої чесіска і велика
борба а то дупла: напре-
доване и борба за опстан-
ня у тиші морю цудзин-
ства. Ми жаже право исто
так жиць як і други наро-
ди. Але и то жушиме анац,
же нед сами за себе вс-
твориме дійствуєме и жерт-
вуєме, боме то други не
зробя.

Тот скромный юбилей, то-
то народное торжество ма-

буц у пољнији смислу
слова вељке народне штете,
дзе ше ма указац жилавосц
и дзека за борбу за нашим
напредованьем, за нашим
националним жицом. Руске
Народне Просвітне Дру-
жтво тут дзвенъ дзешецироч-
ніци не преславяю пре пиху,
роскош лябо друге дацо,
но зато, же то народна по-
треба єднай такей преслави;
дзе ше ма манифестац
свидомосц рускосці а
всідно, же би ше рознес ши-
ром глас, же пастої іден
малик народ, котри сде жиц,
жис и будзе.

M. Рамзач.

Держава и земледіство.

11

Баш төрөв ше органи-
зує *Приислуговина Аграрна*
Банка, котра зос длуго-
срочним кредитом (пожичку) треба да вирве земледілца
зос рукох несовместных лих-
варах и капиталистических
банках, и да поможет земле-
ділцінн у набави потребних
му средствох и орудия на
напреднейше обробляне же-
ми. Затим ше готує „Закон
о задругах (кооперативах)“,
котри ма створиц таки усло-
вия, кже земледілци, орга-
нізовані у задругах, буду-
тиметься получовац свой
интереси. Але найважней-
ши закон за земледілца, то
будзе закон о аграрной ре-
форми, котри неодлуго буд-
зе приступени. Зос кім будзе
найзгоднейше и найправед-
нейше вирешені тот чејки
вопрос, а у звязи зос Аграр-
ну Банку думам же будзе

тот вопрос и конечно ли-
квидирован.

Тоти три закони буду безумовно твориц найлепши ѿсник нашей новей державнай земледілскай политики, на хасен а не чкоду земледілца. Тоти закони важни су и за наш руски народ, котри є іницио земледілски. Кажды поєднані од тих законах будзе мац вельки вилив и па наш народ, на його господарске напредоване. Але же би и нашему народу наисце були тоти закони и вообще нова господарска державна политика на хасен, мушиме что мы Русии у першым шоре сами остарац. Затераз сцел сом лем вообще доручиц тот вопрос и возбудзані за ньго лекши интерес у нашим народу, а од часу до часу — кельо Бог да здравяи и кельо нагоди, ... напиших и

„Як можеш таке дато думати, да я свою матуру и зуби одруць” позед сий вовк.

„Кед ти не одруциш, але
берешlossenосту ватуру из зуби;
Теди паметай, же там ци
нестаєш ані твоей труби.“
наапомнила ми куковка.

Чим дахто природно лу-
кави горчи

Тим веций кричи на людях, хиби находзи.

Добрих вон не видашъ...
нигде не находза

А перши баж с вон, же
жкиц з людьми завадза.

Коло швєта своїм „Цепелином“ дали ще Немци дні 2. VIII. У тей крилатці сест 18 места, а една карта коштує 360.000 динари. За 4 дні бул уж у Америці.

* Архипин - один из сайтов у Гренады, где по представлению посторонних, живет Уэльбрандт и его семья.

општирнейше и подробнейше о поединих земледельских занятох и вопросах, зос особитим поглядом на обстано-

вии и потреби нашего русского народа.

Илько Крайцер,

Широм света

Самостойносц Египта. Меди Англию и Египтом, потписани договор, по котрим Англия цалком гарантуе Египтови самостойносц. Англия будзе тримац лем телью свайго войска, кельо потребно за очуване сусеккого канала.

Советски ладі. По писанку німецких новинок маю прийти до Немецкай советски воєни ладі як гости держави.

Трешене жемі. Уславним варону Американской державы Чиле Сантьягу обачено ше велике трешене жемі. З варони потвоно унічтожени.

Руско-Турски догварки. До Москви допутовал Рагиб Бей зос Турскай на гарговски догварки, котри би мали почац тего тижня.

Велька горучава на Україні. Являю зос Харкова, же там вастала еграниця горучава. Термометер уканус 40—45 гради. Бара велью их єст, що ше похорели на слунечну хороту. Рица Дніпера так що засушела, же невозможна по вей ані зос чашами преходиц.

Кирави штрайк у Румунії. Прешлій стреди у варону Лупепу почали роботніци штрайковац и обколсли електричну фабрику. Поліція и войска их розгнала, 10 особа мертві, 26 чежко и 150 легко ранетих.

Пошта у держави Ватицана 2 августи заведзена у Ватицанской держави пошта, котра будзе доста вац писма, пакети и телеграми за шицких особи у Ватицанской держави. Нову пошту бул очатриц и сам

всёл архієрей Папа Пій XI. Дотераз предано маркох у вредносц од 400.000 лири.

Медзинародне засіданне у Хагу не принесе ніякого успіху, бо Англія несце попуниці піч од своїх длуствох и военскіх однодзвеньях, котри мушки Немецка плацці.

Мисійски конгрес у Відні. Тих дніх започатал у Відні (Бейч) мисійски конгрес. На конгресу бул предсідатель республікі Міклас, карцинал Ізіфл и други велькодостойнікі.

Мітраплез забіл 6 людзюх и 16 ранен. На єднай англійскай ладі при маневрох експлодировал ёден 6 цивови мітраплез и 6 особи забіл и 16 чежко ранен.

Крилатица спадла на церкву у Гречичу Англія. Шицок кров згорел лесм крилатичар чудвим способом испастрадал.

Винакодитель газовій лампії Ауер у Немецкай у варону Штайнхайм умар у 71 року жития.

Комунисти на поткарнатак нападали на греко-катол. процесії кед ше сходзели при церкви у валале Барнгави. Присутних було веций як 6.000 народ, кед нараз 300 организованых комунистах почали народ разганац. Пришла поліція и войско и започало формально битка з комунистами, месцы котрима веций ранетих.

Конгрес за соединеніе Церквох отримал ше од 11—14 т. мешаца у Венеграду. На тим конгресу учасцівали представітели шицких славянских народох. Присутній бул и наш преосв. Владика Дніпіаній.

Зос Союза Русских Школьярох.

Поволанка.

Браца школяре-ки! Дня 26. августи того року маме отримац нашу трецу школярскую схадаку у Руским Керестуре. Даеній, пред тим 25. ангусти слави наша единна просвітна організація Р. Н. П. Д. свой дасцец-рочны ювілей. Двояка дужносц нас поволує школярох, же би зис присутство-

вали и вжали учасці на тих преславох...

Свидоми муніміе буд и указац, же спрадаме надію наших сцох, свайго народа, котру вони на нас маю. Помешицки!

До побаченя у Керестуре! Славно!

Михаі Гамач,
предсідатель.

Шветочни Отпочивок

Недасяя 8.

по Сочество св. Духа.
ІВАНІ. ОД МАФТЕЯ, ГЛ. XIV.
ЗАЧ. 58.

„Виді! Ісус мног народ и милосердова о них“.

Цо инше патриме и слухаме у некіней евангелії, як милосердис Ісусово. Вон видзел велі народ гладні: гладні на целу, а инде баржай у души, па му жаль було! „милосердова о них“, и твори пенскаване чудо, якое не было одначала швета, — рані зос пейц хлебікамі, и двома рыбамі пейц тисячи народу крем женох и дзецах. Ах, Ісусе, Ты наисце любел людзох, як пред Тобу тіхто так не любел! Любел ши бідных и нищих; любел роботнікох, бо ю сам бул „сан Тектонов“; любел немочних и больных; любел мацери дзеци; любех рабох; любел свой народ и град Царя Великаго, бо ю плакал над нім; любел ши чисти фамелійски живот; — но у пічим ше так не бліщи и указаув глябіна и висота Твойого милосердия, як у милости и любові ти байдиш гришником.

Христову любов ти добрым дзеци, ти худобінм людзюм, ти терпяцім на души и целу, и ти шицким людзюм — можемс голем дакус похощиц, но любов ти гришному чловеку постава нам испонятна. Любіц пакотніка, злого, неправедного, мерзкого чловека — полного злости и га-

доти, — то цошкаль вельке и чудне! Ту це не роби о хороти, худобіству, слабосці, але в самей мерзоті, злосці, лукавству, неправды, а такого человека — полного такого духа — любиц, то в узіс верх каждей любові. А Ісус башту тим бідным створом осечал пад-вежшу любов! Кед не робело о гришному чловеку, теди ше Його цала внутреносц рушела. Ісус же не могол стримац од плачу, кед му приведли гришники, кед му указали гришни град Ерушалим. Плакал над нім! Над тима погубеніма, затраценима, злим людзім, хтори го мали розоцяц, Ісус плаче! Наисце могол то робиц едини Бог, котра позна вредносц сіней души,

Хто любел пред Христом на тим швеце гришниках, хто не старал за ніх, хто вое гуторел о ніх? Гришники, злодій, шмеке роду чловеческого, отров, коровче, яни бунтеле проца за-кона божкого и чловеческого! Ест, хто их шмел заступац, браніц, хто ти их естрии приступиц? Могол то во-робиц Син Божи — „Един Свят — един Господ!“ Вон едини могол повесці: „Кто же од вас обличит мя о гриши!“ Вон могол браніц жену у прелюбу власну: Хто од вас без гриху, пай перши руци на ню камень... То могол робиц Ісус обявлене божкого милосердия.

М. Мудри.

Нашо претплатніци.

Обновлені претплату слідующи п. п.:

Пандорань Денічч 719.8	Руски Керестур,	на 1929. р. 100 дн.
Бодваі Мітро 974. Р. К.	" "	100 "
Вінай Марія 789. Р. К.	" "	100 "
Кіні Гали Дюра 595. Дюрдьов	" "	50 "
Біндас Владимир, чиавы. Куда	" "	100 "
Стрибер Михаіло, Конур, 273.	" "	100 "
Олеар Яков, Конур	" "	100 "
Рамач Петро, Міктушевіц	" "	100 "
Левізэр Василь, Міктушевіц	" "	50 "
Кіш Мойсеі, Кунтура, 551.	" "	50 "
Мяточ Янко, Кунтура, 315.	" "	100 "
Шандор Михайло, Конур, 334.	" "	100 "
Мудри Марія, Юлона Р. К.	" "	50 "
Чицкія Дюра Русов, 976. Р. К.	" "	100 "
Кіш Василь, 410. Р. К.	" "	100 "
Сакач Ісидор, Конур	" "	100 "
Стрибер Дюра, Дюрдьов	" "	50 "
Повета Дюра 27. Дюрдьов	" "	250 "
Кіш Дюра, Кунтура, 788.	на 1928./29./30. ...	100 "
	на 1929./30. ...	250 "
	на 1929./30. ...	100 "

ТАРІОВИНА

Жито	Дн.	220—222—	Овес	Дн.	180—190—
Кукурица	"	205—210—	Мука 0	"	317—320—
Раж	"	180—190—	Мука 2	"	295—300—
Ярец	"	160—165—	Мука 5	"	275—280—